

en Virkning af en gængse Frygt for „Overanstrengelse“, som i Virkeligheden nok ikke betyder meget Andet end Frygt for Anstrengelse og alvorligt Arbejde. Bistnok kan man vise hen til selve Universtitet, hvortil Udgangen nu er bleven saa let og bekvem, at der i eet Aar kan blive 400 Studenter imod 100 à 200 i de foregaaende Menneskealder; men dette Forhold ved Landets Høistole maa vel snarere egne sig til at tjene som Advarsel end til at opstilles som Forbillede. — Sagen er i nærværende Tilfælde, hvor Talen jo er om Jag af særlig Betydning for den almindelige Dannelse: at man ved Opjørelsen af Regneskiftet ingenlunde tør blive staaende ved de paa Papiret givne Bestemmelser om Fordringerne ved den almindelige Forberedelses-Examen. Ere disse, som Kommissionen bemærker „gjennemgaaende vel smaa“, da blive de, naar man ser paa Virkeligheden, endda oftest en Del mindre. Blandt de ikke saa Realskoler, som have vundet Examensretten, er der, efter de Erfaringer, vi derom have havt Leilighed til at gjøre, sikkert adskillige, som ere temmelig „tarvelige“ i deres Undervisning og slappe i deres Examensfordringer. Dertil kommer saa det ogsaa af Kommissionen berørte Moment, at Undervisningen aflattes og Examen tages ved Udgangen af Drengaalderen, medens Seminariernes Undervisning i de samme Jag er henlagt til de modnere Aar, 17—20, Aars Alderen, hvad uden Tvivl gjør en stor Forskiel, naar Spørgsmaalet er om virkelig Tilegnelse og de paagjældende Kundskabers Betydning for Dannelsen. Naar da de ved Realexamen vundne Karakterer efter 3—4—5 Aars Forløb optages i Examens—Vidnesbyrdet for Skolelærereksamen og saaledes ligesom godkjendes af Kommissionen og uden videre faae Bægt ved Hovedkarakterens Beregning, er der da, selv med det foreslaaede Lavmaal for Karaktererne, nogen- somhelst Garanti for, at de paa den Tid var et blot nogenlunde sandt Udtryk for de Vedkommendes Kundskab? Og kunne de virkelig tages som en Betegnelse af Examinandens Kvalifikation til at ansættes som Lærer i hine Jag i offentlige Skoler? — Efter de Anthyninger, der findes i Forslaget pag. 11, tør jeg antage, at der hos Kommissionen har rørt sig lignende Betragtninger, og det er med god Grund, at der samme Steds peges paa saadanne Forandringer ved den almindelige forberedende Examen, at „den kunde blive en naturligere Indledning til den egentlige Lærereksamen.“ Thi de her fremsatte Betæneligheder kunne næppe hæves, medmindre saadanne Forandringer iværksættes.

Den anden Indvending — paa hvilken jeg maa lægge den største Bægt — findes ikke berørt i Motiverne til Forslaget; det er denne: At Forslagets Gjennemførelse formentlig betyder en indgribende Forandring i Rekruteringen af Landets Skolelærerstand. Lige siden Regjeringen i sidste Del af forrige Aarhundrede begyndte at virke for Uddannelsen af Skolelærere, blev det paaregnet eller endog ligesom anordnet, at Seminarierne skulde have deres Tilgang fra Landalmuen, ligesom endnu Reglementet 10de Juli 1818 giver Sønner af Landalmuen fortrinlig Udgangsret. I Virkeligheden har det ogsaa hidtil været saaledes. Efter Seminarie-Beretningerne fra de seneste Aar vil det endnu findes, at den langt overveiende Del af Eleverne tilhører Landbostanden — Husmænd, Arbeidsmænd, Indsiddere, Landhaandværkere, Gaardmænd — og i den nu fungerende Lærerstand, Landet over, er Forholdet upaatvilelig et lignende. I det Hele tør det da ogsaa siges, at Skolelærerstanden netop fra disse Samfundslag har havt sin bedste og ønskeligste Tilgang, fordi der her i Almindelighed tør regnes paa Flid, Ihærdighed og Trofasthed i Arbejdet, paa Nøjsomhed og Tarvelighed, der er Betingelse for at kunne finde sig tilfreds i de bestedne Aar, der kunne bydes Almue læreren. For dem staar Lærersstillingen som et Trin, til hvilket de stige op, som en Stand, som de søle sig hædrede ved at indlemmes i. For adskillige Andre turde den ovennævnte Betragtning gjøre sig gjældende. Det er nu den store Misliighed ved det foreliggende Forslag, at dets Iværksættelse uden Tvivl faktisk vil spærre Skoleveien for en stor Del af Landbefolkningens Sønner, saa længe Forandringen ikke ledsages af særlig hjælpende Foranstaltninger. Hidtil er Sagens Gang i Almindelighed denne, at selv det fattigste unge Menneske, der føler Kald til at blive Lærer, hos en Lærer paa Landet i Nærheden af Hjemmet faar den nødvendige Forberedelse og Skoleøvelse for at kunne opnaa